

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรง ของเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่

ทัศนมินทร์ รัชตารณรัชต์ ปร.ด.*

ณิรณช วงศ์เจริญ ปร.ด.**

* ศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบความมั่นคงและความปลอดภัยชายฝั่งเศรษฐกิจอ่าวไทยและอันดามัน

** โรงพยาบาลปง จังหวัดพะเยา

วันรับ:	15 ม.ค. 2563
วันแก้ไข:	31 มี.ค. 2563
วันตอบรับ:	13 เม.ย. 2563

บทคัดย่อ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์สื่อและอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน (2) ผู้ให้ข่าวสารสำคัญเป็นเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวของสถานพินิจเด็กและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 20 คน และกลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารระดับนโยบายด้านเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 20 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา path analysis และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ภาพยนตร์ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้มากที่สุด ปัจจัยแวดล้อมด้านภาพและด้านเนื้อหาของสื่อจะส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนสูงที่สุด และตัวแปรด้านสื่อ ด้านสิ่งเร้าของสื่อ ด้านการรับรู้ และด้านการเรียนรู้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ควรส่งเสริมด้านการรับรู้สื่อ การเรียนรู้สื่อของเด็กในสถานศึกษาและควรมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: อิทธิพลของสื่อ; พฤติกรรมความรุนแรง; เด็กและเยาวชน

บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นยุคแห่งการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารถูกเผยแพร่ในสื่อต่างๆ อย่างรวดเร็ว สื่อเปรียบเสมือน “ครู” หรือต้นแบบที่ช่วยถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ค่านิยม ทัศนคติ โดยผ่านกระบวนการและรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการบ่มเพาะปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อต่างๆ อยู่ตลอดเวลา การถ่ายทอดข้อมูลของสื่อที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้มีความเข้มข้นสูงขึ้นอย่าง

ต่อเนื่อง ส่งผลต่อการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมของสังคมทุนนิยมและบริโภคนิยมของมนุษย์โดยไม่รู้ตัว^(1,2) ทุกคนจะมีบทบาททั้งเป็นผู้ส่งสาร (source) และเป็นผู้รับสาร (receiver) ผ่านการใช้อุปกรณ์ในมือ ส่งข้อมูลข่าวสาร (message) ผ่านช่องทาง (channel) ที่เลือกสรรได้เองจากการที่มีสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งในรูปของสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่ ฯลฯ สื่อเหล่านี้ได้นำเสนอความรู้และความบันเทิง ซึ่งอาจถือได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยการดำรงชีวิตของมนุษย์บางกลุ่มไป

แล้ว มนุษย์เราได้เปิดรับสื่อเช่นนี้ทุกวันไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นมีแนวโน้มว่าจะได้รับอิทธิพลจากสื่อเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการแต่งกาย พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการรับประทานและด้านอื่นอีกมากมาย สื่อเป็นตัวแปรของการรับรู้และอาจก่อให้เกิดค่านิยมที่ผิดตามมาได้ เนื่องจากสื่อบางประเภทยังไม่ได้ถูกควบคุมอย่างเคร่งครัด⁽³⁾

สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมรุนแรงได้ Klapper Joseph เสนอทฤษฎีแรงเสริม⁽⁴⁾ (reinforcement theory) ที่กล่าวว่าความรุนแรงในสื่อมีผลในการเสริมความก้าวร้าวความรุนแรงที่มีอยู่แล้วของบุคคลผู้รับสาร โดยเนื้อหาของสื่อเป็นแรงเสริมต่อทัศนคติ ค่านิยม บรรทัดฐาน และความเชื่อของบุคคล หากบุคคลนั้นเชื่อในการใช้ความรุนแรงอยู่แล้ว ความรุนแรงในสื่อก็จะช่วยเสริมความเชื่อนั้นให้หนักแน่นขึ้น นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการปลูกฝัง (cultivation theory) ของ Morgan⁽⁵⁾ กล่าวว่า ชาวสารของสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังทัศนคติของผู้รับสาร ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้โดยปลายนิ้วสัมผัส ได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถเข้าชมได้บ่อยเท่าที่ต้องการ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งยังมีประสบการณ์ชีวิตน้อย จึงถูกบ่มเพาะโดยไม่รู้ตัว ส่วนใหญ่จะคล้อยตามและเชื่อตามที่สื่อนำเสนอ

“สื่อ” คือสิ่งที่มีอิทธิพลชักนำวัยรุ่นให้นิยมความรุนแรง หรือเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ ข่าวความรุนแรง เกมตู้ เกมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต รายการโทรทัศน์ แม้แต่นิยายหรือการ์ตูนแนวก้าวร้าว จากผลสำรวจเรื่องพฤติกรรมของวัยรุ่นไทยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.02 คิดว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่น่าหวงจากสิ่งมอมเมาช่วยๆ โดยเฉพาะอิทธิพลจากสื่อ ทั้งนี้ 5 อันดับที่ประชาชนเป็นหวงวัยรุ่นไทย ได้แก่ การใช้ความรุนแรงในสังคม ร้อยละ 85.65 การมั่วสุมสุรา และยาเสพติด ร้อยละ 83.17 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ร้อยละ 8.74 การใช้สื่อโซเชียล ร้อยละ 69.62 และการคบเพื่อน ร้อยละ 52.44 ตามลำดับ⁽⁶⁾ จากการ

สำรวจการเกิดคดีของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปี 2549-2553 พบว่า การกระทำผิดที่มีเด็กเป็นผู้ลงมือมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิด 4 ประเภท คือ (1) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (2) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (3) ความผิดเกี่ยวกับเพศ และ (4) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข ชื่อเสียงและการปกครอง⁽⁷⁾ ทั้งนี้ การที่เด็กและเยาวชนเข้าถึงสื่อได้ง่ายและยังไม่สามารถคัดกรอง เลือกรับสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรงตามมาได้

เมื่อบุคคลรับสื่อ เปิดรับและตั้งใจรับสิ่งเร้าที่มากกระทบ หลังจากนั้นจะเลือกรับรู้ (perceptual selection) บุคคลจะเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่ตรงกับความต้องการ และทัศนคติของตนเท่านั้น โดยกระบวนการรับรู้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การเปิดรับ (exposure) จะเกิดขึ้นเมื่อประสาทสัมผัสของบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ทำให้เกิดความรู้สึก เช่น การได้เห็น การได้ยิน การได้ฟัง และการได้กลิ่น เป็นต้น (2) การตั้งใจรับ (attention) เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลจะแบ่งปันความสนใจมาสู่สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะอันเป็นกิจกรรมทางจิตใจ (mental activity) และ (3) การเลือกรับรู้ (selective perception) บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าที่มากกระทบจะไม่รับรู้ทุกอย่าง แต่จะเลือกรับรู้ในสิ่งที่แต่ละคนต้องการ เพราะมีทัศนคติ ประสบการณ์ และคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน เมื่อเกิดการรับรู้แล้วบุคคลจะเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในทฤษฎีการเรียนรู้ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) เป็นพฤติกรรมด้านสมอง เกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ (2) ด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ และ (3) ด้านเจตพิสัย (affective domain) เป็นค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ตีงามอยู่ตลอดเวลาจะ

ทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้⁽⁸⁾

จากข้อมูลสถิติและผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมความรุนแรง คดีการกระทำผิดและกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนไทยยังมีจำนวนสูง⁽⁹⁾ ทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลและงบประมาณในการแก้ไขปัญหาสังคมและอาชญากรรมที่เกิดจากเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอิทธิพลของสื่อ สิ่งเร้าของสื่อ การรับรู้ และการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางวาจา ทางกาย และแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคตของเด็กและเยาวชน โดยเลือกกลุ่มประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีสถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนสูงอยู่ในระดับต้น ๆ ของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางความเจริญของเทคโนโลยี มีสื่อหลากหลายรูปแบบที่ล้วนมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่อื่นต่อไป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์สื่อและอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีวิทยา (mixed methodology) โดยนำปัจจัยด้านประเภทสื่อ ได้แก่ (1) สื่อภาพยนตร์ (2) สื่ออินเทอร์เน็ต (3) สื่อวิทยุ (4) สื่อมวลชน (5) สื่อสิ่งพิมพ์ (6) สื่อโทรทัศน์ และ (7) สื่อโทรคมนาคม ปัจจัยด้านสิ่งเร้าของสื่อ ได้แก่ (1) ภาพ (2) เสียง และ (3) เนื้อหา ปัจจัยด้านการรับรู้ ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การเปิดรับ (exposure) (2) การตั้งใจรับ (attention) และ (3) การเลือกรับรู้ (selective perception) และการจำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) (2) ด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain)

และ (3) ด้านเจตพิสัย (affective domain) โดยนำทั้ง 4 ปัจจัยมาใช้ในการศึกษาอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) พฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางวาจา (2) พฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางกาย และ (3) แนวโน้มการเกิดพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคต

กลุ่มตัวอย่าง

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ อายุระหว่าง 10-18 ปี ที่อาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 25 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejzie RV และ Mogan DW⁽¹⁰⁾ กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวนทั้งหมด 400 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบบังเอิญหรือตามสะดวก (convenience sampling) และกลุ่มที่ 2 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข่าวสารสำคัญ (key informants) เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวของสถานพินิจเด็กและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ เพศชาย 10 คน เพศหญิง 10 คน นักวิชาการและผู้บริหารระดับนโยบายด้านเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) แบบสอบถามการรับรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การเปิดรับ การตั้งใจรับ และการเลือกรับรู้ มีข้อคำถาม 15 ข้อ (2) แบบสอบถามการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และเจตพิสัย มีข้อคำถาม 26 ข้อ และ (3) แบบสอบถามพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางวาจา ทางกาย และแนวโน้ม

การเกิดพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคต มีข้อคำถาม 11 ข้อ แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับมีลักษณะคำตอบเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับตั้งแต่ 1-5 โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนตามความคิดเห็นของตนเอง กำหนดเกณฑ์และการแปลค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 1.00-5.00 การแปลผล ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึงระดับต่ำที่สุด 1.81-2.60 หมายถึงระดับต่ำ 2.61-3.40 หมายถึงระดับปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึงระดับมาก และ 4.21-5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.904, 0.850 และ 0.896 ตามลำดับ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ฉบับเด็กและเยาวชน เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับประเภท สาเหตุ และผลกระทบของพฤติกรรมความรุนแรงจากสื่อ ส่วนฉบับของกลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารระดับนโยบายด้านเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นแนวคำถามเกี่ยวกับประเภท สาเหตุ กระบวนการรับรู้ เรียนรู้และแนวทางการแก้ปัญหา ผลกระทบของพฤติกรรมความรุนแรงจากสื่อ โดยแบบ

ตารางที่ 1 ความหมายของประเภทสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ (n=400)

รายการ	Mean	SD	ความหมาย
1. ภาพยนตร์	4.58	0.54	มากที่สุด
2. อินเทอร์เน็ต	4.54	0.70	มากที่สุด
3. โทรทัศน์	4.53	0.68	มากที่สุด
4. สื่อมวลชน	4.36	0.53	มาก
5. วิทยู	4.30	0.51	มาก
6. สื่อโทรคมนาคม	4.08	0.42	มาก
7. สื่อสิ่งพิมพ์	4.27	0.49	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.36	0.55	มาก

สัมภาษณ์ทั้งสองผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistic) เพื่อพิสูจน์สมมติฐานด้วย Path analysis กำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษา

1. สถานการณ์สื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษา พบว่า ประเภทของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์ (Mean=4.58, 4.54, 4.53, SD=0.54, 0.70, 0.68) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยแวดล้อมของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านภาพและเสียง (Mean=4.69, 4.58, SD=0.78, 0.61) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการรับรู้สื่อที่ส่งผลต่อ

ตารางที่ 2 ความหมายของปัจจัยแวดล้อมของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ (n=400)

รายการ	Mean	SD	ความหมาย
1. ภาพ	4.69	0.78	มากที่สุด
2. เสียง	4.58	0.61	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.54	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.60	0.69	มากที่สุด

อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่

พฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการเปิดรับ รองลงมาคือ การตั้งใจรับ (Mean=4.78, 4.47, SD=0.65, 0.52) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการเรียนรู้ของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านเจตพิสัย ตามลำดับ (Mean=4.37, 4.12, 4.11, SD=0.53, 0.56, 0.50) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

2. อิทธิพลของสื่อของเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรด้านสื่อ (media) ด้านสิ่งเร้าของสื่อ (stimulation) ด้านการรับรู้ (recognition) และด้านการเรียนรู้ (learning) มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ (violent) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ดังภาพที่ 1

ปัจจัยของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

1. ผลการสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในสถานพินิจเด็กและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีอายุระหว่าง 12-18 ปี ถูกควบคุมตัวเนื่องจากกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 7 คน และกระทำผิดฐานลักทรัพย์ จำนวน 3 คน สำหรับเพศหญิงมีอายุระหว่าง 12-18 ปี โดยทั้งหมดกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลดังนี้

1.1 ปัจจัยประเภทของสื่อที่มีอิทธิพลของความรุนแรงพบว่า สื่อที่มีความรุนแรงแฝงอยู่มาก ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เกมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อโทรคมนาคม ตามลำดับ โดยสื่อที่มีความรุนแรงที่เข้าถึงมากที่สุดในแต่ละวัน ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เกมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อโทรคมนาคม สื่อมวลชน และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ โดยที่ภาพ เสียงและเนื้อหา

ตารางที่ 3 ความหมายของปัจจัยการรับรู้สื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ (n=400)

รายการ	Mean	SD	ความหมาย
1. การเปิดรับ	4.78	0.65	มาก
2. การตั้งใจรับ	4.47	0.52	มาก
3. การเลือกรับรู้	4.11	0.57	มาก
รายละเอียด			
ค่าเฉลี่ย	4.45	0.60	มาก

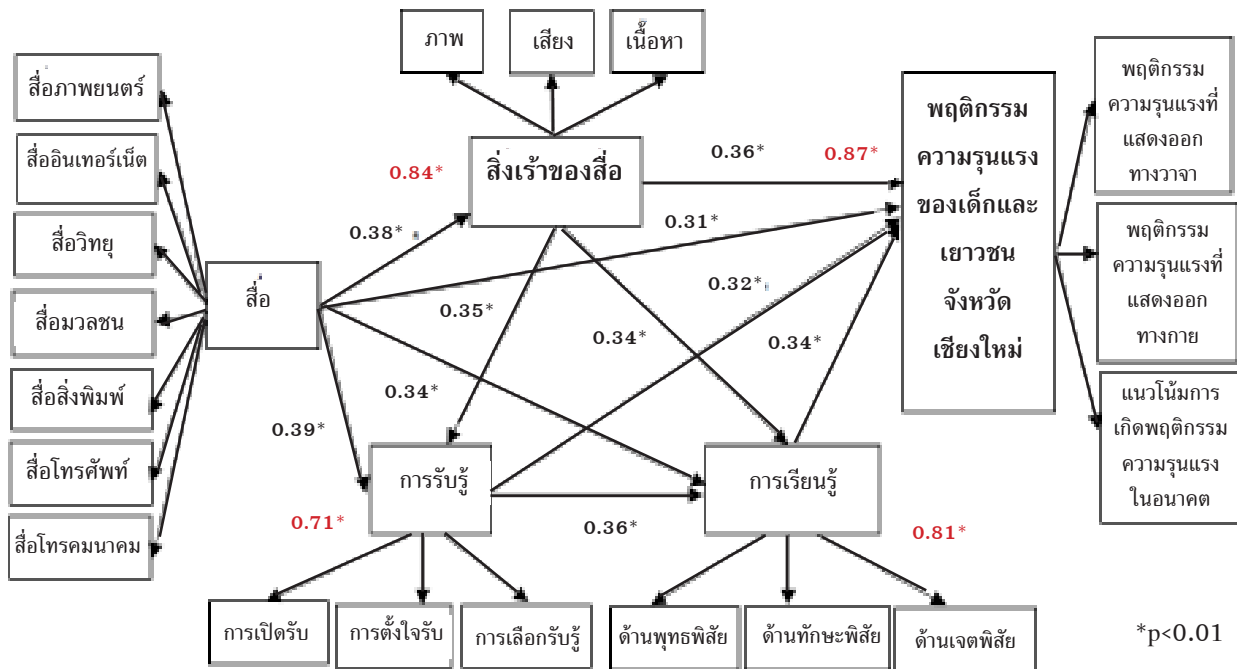
ตารางที่ 4 ความหมายของปัจจัยการเรียนรู้สื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ (n=400)

รายการ	Mean	SD	ความหมาย
1. ด้านพุทธิพิสัย	4.37	0.53	มาก
2. ด้านทักษะพิสัย	4.12	0.56	มาก
3. ด้านเจตพิสัย	4.11	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.20	0.53	มาก

ของสื่อมีการใช้กลยุทธ์วิธีสร้างความสนใจ มีการโน้มน้าวจิตใจ การชวนเชื่อ การสร้างความต้องการ การสร้างความสนใจ เพื่อให้เกิดการติดตามและกระทำตามในรูปแบบต่างๆ

1.2 ปัจจัยแวดล้อมด้านสื่อของเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ (1) สื่อบุคคลในครอบครัว พบว่า เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท จะมีการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงทางวาจาและความรุนแรงทางกายสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ที่ไม่มีการทะเลาะวิวาท และมีแนวโน้มว่าจะแสดงพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคตสูงขึ้น (2) สื่อบุคคลภายนอกครอบครัว พบว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมความรุนแรงจะมีพฤติกรรม

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

$\chi^2 = 2.428$, $\chi^2/df = 2.428$, P-value=0.155 GFI=0.988, AGFI=.975, CFI=.998, RMSEA=0.043, RMR=0.02

ความรุนแรงทางวาจา และความรุนแรงทางกายสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ไม่มีพฤติกรรมความรุนแรง และมีแนวโน้มว่าจะแสดงพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคตสูงกว่าเช่นกัน และ (3) สื่อสถานการณ์ในชุมชนพบว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสื่อสถานการณ์ในชุมชนที่มีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอันธพาล อาชญากรรม ยาเสพติด การลักขโมย หรือปัญหาปมด้อยส่วนบุคคล จะมีพฤติกรรมความรุนแรงทางวาจาและความรุนแรงทางกายสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่มีสถานการณ์ปัญหาในชุมชน เด็กที่ชอบชมซีรีส์โดมมักจะรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ มักทำตัวเรียกร้องความสนใจ พูดแซว ส่วนเหยื่อนั้นพบว่ามักเป็นเด็กที่ถูกเลี้ยงดูมาอย่างทะนุถนอม ทำทางอ่อนแอ พูดน้อยหรือไม่ค่อยพูด จึงมักตกเป็นเบี้ยล่างของเด็กพวกนี้

1.3 ลักษณะพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้ (1) พฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางวาจา ได้แก่ การล้อเลียนด้านร่างกายและด้านบุคลิกภาพ ส่วนใหญ่ในกลุ่มนักเรียน

หญิงจะใช้คำพูดเสียดสี เยาะเย้ย ล้อเลียน และการไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม สำหรับกลุ่มนักเรียนชายจะชอบล้อเลียนนักเรียนหญิงมากกว่าล้อเลียนเพศเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าล้อเลียนแล้วได้ผล เช่น นักเรียนหญิงแสดงอารมณ์โกรธ ต่ำทอกลับ ยิ่งสร้างความสนุกสนานและเพิ่มอัตราความถี่ในการล้อเลียนยิ่งขึ้น และพบว่านักเรียนในระดับมัธยมต้นจะมีพฤติกรรมการล้อเลียนปมด้อยมากกว่านักเรียนในระดับมัธยมปลาย (2) พฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางกาย ได้แก่ การขว้างปาสิ่งของ การทำร้ายผู้อื่นด้วยวิธีการเตะต่อยตี การผลัก การกระชาก และพฤติกรรมการแข่งรถในทางสาธารณะ และ (3) พฤติกรรมการทำร้ายและแข่งขัน การกระทำผิดทางจริยธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับและเป็นผู้นำกลุ่ม อาทิ แข่งขันก่อก่ออาชญากรรม แข่งขันการมีคู่นอน และการแข่งขันกระทำทำร้ายทางกฎหมายบ้านเมือง เป็นต้น

2. ผลการสัมภาษณ์จากนักวิชาการ ผู้บริหารระดับนโยบาย ให้ข้อมูลว่าปัญหาเรื่องสื่อเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง

กับสถาบันครอบครัวไม่ใช่เฉพาะตัวเด็กเท่านั้น ซึ่งปัจจุบัน “เด็กถูกเลี้ยงด้วยสื่อ” เด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยที่ถูกปล่อยให้ใช้ชีวิตอยู่กับสื่อ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เนื่องจากด้วยหลายสาเหตุ รวมถึงการที่ผู้ปกครองต้องดิ้นรนทำมาหากิน ไม่มีเวลาอยู่กับลูก และให้เงินลูกได้ใช้จ่ายในการเสพสื่อต่าง ๆ นั้น โดยคิดว่าดีกว่าไปยุ่งกับยาเสพติด ในขณะที่เด็กและเยาวชนขาดกระบวนการรับรู้และเรียนรู้จากสื่ออย่างถูกต้อง ซึ่งทำให้เกิดการพฤติกรรมเลียนแบบและเกิดผลกระทบตามมาอย่างชัดเจน ได้แก่ (1) เด็กดูการ์ตูนที่มีการชกต่อยกัน แล้วเด็กจะทำตามด้วยการไปชกเพื่อน (2) กลุ่มฮีโร่ในสื่อที่แสดงให้เห็นว่าตัวเองจะเป็นฮีโร่ และได้รับการยกย่องจากการปราบเหล่าร้ายแม้ว่าจะใช้ความรุนแรงทำร้ายคนอื่น หรือทำลายข้าวของ (3) กรณีเหยื่อเป็นคนเลว การลงโทษด้วยความรุนแรงเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และการแก้แค้นเป็นสิ่งที่น่าเชิดชู (4) ละครที่มีฉากพระเอกข่มขืนนางเอก แต่ต่อมากลายเป็นคู่รักกันโดยที่นางเอกก็ไม่ได้คิดแม้แต่จะแจ้งความ กลายเป็นว่าผู้ชายข่มขืนผู้หญิงแล้วได้ดีแทนที่จะถูกลงโทษ และ (5) การดูสื่อที่มีความรุนแรงบ่อยครั้งจนเกิดความชินชา กรณีละครที่มีฉากตบตีกันบ่อยครั้งอาจจะทำให้รู้สึกเฉย ๆ เมื่อเห็นคนในสังคมตบตีกัน จากเหตุดังกล่าวส่งผลกระทบทำให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางวาจา ทางกาย และมีแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคตของเด็กและเยาวชนตามมาได้

ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน กลุ่มนักวิชาการ ผู้บริหารระดับนโยบาย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านสื่อ ควรส่งเสริมการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน โดยต้องคำนึงลักษณะกลุ่มเป้าหมาย เลือกเนื้อหาและวิธีการนำเสนอให้เหมาะสมกับความต้องการและพัฒนาการตามช่วงวัย และเลือกใช้ช่องทางให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้สื่อของเด็กและเยาวชน

2. ด้านผู้ปกครอง พ่อแม่ควรให้เวลากับการดูแล

ครอบครัวให้มากขึ้น มอบความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมให้มีการสื่อสาร ปรึกษาหารือร่วมกันจะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ครอบครัวเข้มแข็งจะช่วยให้เด็กวัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และจิตใจที่ดี ไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง นอกจากนี้ควรมีการกำหนดข้อตกลงการใช้สื่อของครอบครัวอย่างถูกต้อง เหมาะสม และควรส่งเสริมให้ทำกิจกรรมอื่นแทน เช่น เล่นกีฬา งานอดิเรก อ่านหนังสือ เป็นต้น

3. ด้านเด็กและเยาวชน ควรศึกษากระบวนการรับรู้เรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างถูกต้อง พัฒนาการกระบวนกรคิด มีความตระหนัก รู้จักไตร่ตรองในการเสพสื่อก่อนการตัดสินใจนำไปปฏิบัติ โดยต้องรู้จักแยกแยะถูกผิด เลือกปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานภาพของตนเอง ไม่ตามผู้อื่น พยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และรู้จักการบริหารจัดการเวลาในการใช้สื่อให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตประจำวัน

4. ด้านสถานศึกษา ควรมีจัดการเรียนการสอน การรับรู้และการเรียนรู้การเท่าทันสื่อเชิงบูรณาการอย่างชัดเจน มีการประเมินพฤติกรรมเด็กในแต่ละช่วงชั้น และส่งต่อผลการประเมินไปยังระดับการศึกษาที่สูงขึ้นหรือเมื่อเปลี่ยนสถานศึกษา เพื่อปรับพฤติกรรมผู้เรียนในระยะยาว สถานศึกษามีการจัดอบรมครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูฝ่ายปกครองให้เข้าใจสภาพ การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมความรุนแรงเด็กและเยาวชน รวมถึงควรมีการกำหนดช่องทางสื่อสารเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนดูแลและแก้ไขพฤติกรรมเด็ก โดยเฉพาะเด็กกลุ่มเสี่ยงใช้ความรุนแรง

5. ชุมชนและสังคม ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนเป็นหูเป็นตาเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรง ร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย สร้างชุมชนและสังคมที่เข้มแข็ง จัดมุมให้คำปรึกษา ให้ความสำคัญกับวัยรุ่น ให้โอกาสในการปรับตัว จัดหาสิ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมเชิงบวก ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและ

มนุษยธรรม รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมเด็กและเยาวชน ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

6. หน่วยงานภาครัฐ ควรกำหนดตำแหน่งและลักษณะงาน สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนทั้งเชิงรุกและเชิงรับอย่างชัดเจน ภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในระดับกรม เพื่อดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลพฤติกรรมเด็กและเยาวชน (Database) และมีมาตรการติดตามสอดส่อง ดูแลควบคุม คุ้มครอง ฝึกอบรม ส่งเสริมกิจกรรมบูรณาการพฤติกรรมที่ดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงร่วมแก้ไขปัญหาและบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนและครอบครัวอย่างครบวงจร

วิจารณ์

1. สถานการณ์สื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษา พบว่า ประเภทสื่อที่เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่สามารถเข้าถึงได้มากที่สุด ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่ใช้เวลา 1-4 ชั่วโมงต่อวันหรือมากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนสถานการณ์ความรุนแรงจากสื่อที่ทำให้ตกใจ หวาดเสียว สะเทือนอารมณ์ พบว่า สื่อด้านภาพ ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตตามลำดับ ด้านเสียง ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ส่วนด้านเนื้อหาที่รุนแรง ได้แก่ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และสื่อมวลชนตามลำดับ ทั้งนี้ผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกัน สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อได้สะดวก รวดเร็วมากขึ้น สื่อทุกประเภทอยู่ในโทรศัพท์มือถือที่สามารถรับชมข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงทุกอย่างได้ตามที่ต้องการ ผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2559 พบว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 45.0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือประมาณ 6.4 ชั่วโมงต่อวัน โดยเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีอัตราการใช้มากที่สุด และร้อยละ 13.0 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเจนเนอเรชั่น

แซท (generation Z) จะถูกรบกวนด้วยสื่อลามกอนาจาร⁽¹¹⁾ สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมรุนแรงได้ โดยการเสริมความก้าวร้าวรุนแรงที่มีอยู่แล้วของบุคคลผู้รับสาร⁽⁴⁾ ซึ่งเด็กไทยร้อยละ 35.0 จะเปิดรับเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม เช่น เกมอันตรายหรือเว็บอนาจารที่เต็มไปด้วยคำก้าวร้าวและหยาบคายซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ⁽¹²⁾ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์มักนิยมนำเสนอการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่าสาเหตุของความรุนแรงนั้นมีด้วยกัน 3 สาเหตุ คือ (1) พฤติกรรมการเล่นแบบจากสื่อ (2) ผู้ดูแลเด็กไม่มีความพร้อมที่จะเป็นผู้ดูแลเด็ก (3) ขาดการศึกษาและความรู้ความเข้าใจ ดังจะเห็นได้ว่าสถานการณ์สื่อส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

ปัจจัยแวดล้อมด้านเนื้อหาและด้านภาพของสื่อจะส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่สูงที่สุด ด้านปัจจัยการรับรู้ของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนสูง ได้แก่ ด้านการเปิดรับและการตั้งใจรับ ส่วนปัจจัยการเรียนรู้ของสื่อจะมีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัยสูง สามารถอธิบายได้ว่า สื่อปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยมักมีภาพ เนื้อหาที่รุนแรงและยังมีสื่อลามกอนาจารแฝงอยู่ในสื่อ ซึ่งสื่อเหล่านี้เด็กและเยาวชนจะซึมซับและถูกปลูกฝัง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์ชีวิตน้อย จึงถูกบ่มเพาะโดยไม่รู้ตัว ส่วนใหญ่จะคล้อยตามและเชื่อตามที่สื่อนำเสนอ⁽⁵⁾ ทั้งนี้พบว่าการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทยเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อเด็กและเยาวชนไทยมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาพฤติกรรม ทั้งการเลียนแบบหรือปัญหาการติดการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น เด็กวัยรุ่นฆ่าปาดคอคนขับแท็กซี่เลียนแบบเกม GTA⁽¹³⁾ ตลอดจนชาวเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาใช้อาวุธปืนยิงครูและเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน เสียชีวิตก่อนจะฆ่าตัวตายตาม จากการสืบประวัติของเด็กที่กระทำความผิดพบว่ามีประวัติ

เล่นเกมที่มีเนื้อหารุนแรงอย่างหมกมุ่น และก่อเหตุรุนแรงเหมือนสถานการณ์ที่เขาสร้างขึ้นในเกม สอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าภาพความรุนแรงในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิดีโอและเกมคอมพิวเตอร์มีผลกระทบต่อความเร้าอารมณ์ความคิดและอารมณ์เพิ่มโอกาสในการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวหรือหวาดกลัวในเด็กโดยเฉพาะในเด็กผู้ชาย⁽¹⁴⁾

จากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจุบันเด็กถูกเลี้ยงด้วยสื่อ เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ถูกปล่อยให้ใช้ชีวิตอยู่กับสื่อ เนื่องจากด้วยหลายสาเหตุ เช่น ผู้ปกครองต้องดิ้นรนทำมาหากิน ไม่มีเวลาอยู่กับลูก ผู้ปกครองให้เงินลูกได้ใช้จ่ายในการเสพสื่อต่าง ๆ คิดว่าดีกว่าไปยุ่งกับยาเสพติด ด้วยปัจจุบันพ่อแม่ต้องออกไปทำงานเด็กจึงถูกทิ้งไว้กับบุคคลอื่น ซึ่งเด็กที่นอนกับปู่ย่า ตายายหรือญาติคนอื่น มีปริมาณการใช้แท็บเล็ตและสมาร์ตโฟนสูงสุด⁽¹⁵⁾ โดยเด็กที่ได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่อายุ 6-18 เดือน ร้อยละ 99.7 เฉลี่ย 4 ชั่วโมงต่อวันเพิ่มขึ้นเป็น 5 ชั่วโมงต่อวันที่อายุ 18 เดือน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่เป็นที่วิแต่แนวโน้มการดูรายการ เพลงและการ์ตูนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต สมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตสูงขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งส่งผลให้มีพฤติกรรมแยกตัว การต่อต้าน มีอารมณ์และพฤติกรรมความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้รับสื่อสำหรับผู้ใหญ่⁽¹⁶⁾ ทั้งนี้ครอบครัวจึงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เด็กอยู่กับสื่อมาก ฉะนั้นปัญหาเรื่องสื่อจึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันในระดับครอบครัวไม่ใช่เฉพาะตัวเด็กเท่านั้น หากเด็กและเยาวชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงทางวาจาและทางกาย ทั้งสื่อบุคคลในครอบครัว สื่อบุคคลภายนอกครอบครัว และสื่อสถานการณ์ในชุมชนทำให้เด็กและเยาวชนมีการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงทางวาจา ความรุนแรงทางกาย และมีแนวโน้มว่าจะแสดงพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคตสูงขึ้น ประกอบกับหากเป็นสื่อที่ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าถึงหรือควบคุมการใช้งานยาก โดยเฉพาะในชุมชนที่ไม่เข้มแข็ง บุคคลในชุมชนไม่ได้ช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลาน หรือช่วยเป็นหูเป็นตาเพื่อขจัดสิ่งผิด

กฎหมายไม่ให้เข้ามาบ่อนทำลายชุมชน แต่มองว่าเป็นเรื่องของตัวใครตัวมัน ซึ่งชุมชนลักษณะนี้จะเป็นสถานบ่มเพาะเยาวชนรุ่นใหม่ที่ขาดคุณภาพ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างต่อเนื่อง

2. อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

อิทธิพลตัวแปรด้านสื่อ ด้านสิ่งเร้าของสื่อ ด้านการรับรู้ และด้านการเรียนรู้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ปัจจัยด้านมวลชนและสารสนเทศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น⁽¹⁷⁾ สื่อเป็นแรงเสริมทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐานทางสังคม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นแรงเสริมความก้าวร้าว รุนแรงหยาบคายเช่นกัน⁽¹⁸⁾ โดยอิทธิพลของสื่อและการตอบสนองของเด็กจะแตกต่างกันออกไป กล่าวคือหากเด็กมีพื้นฐานของความรุนแรงอยู่เป็นทุนเดิมเมื่อได้รับสารที่มีเนื้อหารุนแรง สื่อนั้นจะเสริมแรงความรุนแรงในเด็กให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น⁽⁴⁾ ในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะเชื่อมโยงสิ่งที่ได้รับชมจากโทรทัศน์สู่โลกที่แท้จริง หากรายการนำเสนอเนื้อหาที่รุนแรง หยาบคาย ทารุณกรรม หรือก้าวร้าวทางเพศ ก็จะส่งผลให้ผู้รับชมกลุ่มเด็กเกิดทัศนคติและมีมุมมองว่าโลกเต็มไปด้วยความป่าเถื่อนโหดร้าย อันตราย และไม่ปลอดภัยและวิธีการป้องกันอันตรายเพื่อให้ตนเองอยู่รอดคือการแสดงออกด้วยความก้าวร้าวและรุนแรง⁽¹⁹⁾ ด้วยปัจจุบันกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในสังคมโลกาภิวัตน์ สื่อออนไลน์เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรุนแรงได้อย่างไร้ขอบเขต และพบว่าพฤติกรรมเปิดรับเนื้อหาความรุนแรงส่งผลต่อการเรียนรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับความรุนแรงบนสื่อออนไลน์ อาจทำให้เด็กมีความคุ้นชินกับความรุนแรง⁽²⁰⁾ และสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า อิทธิพลของสื่อและปัจจัยแวดล้อมด้านสื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน⁽²¹⁾ ดังจะเห็นได้ว่าสื่อ สิ่งเร้าของสื่อ การรับรู้ และด้านการเรียนรู้ล้วนมีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น

จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ครอบครัว การคบเพื่อนและชุมชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการครอบครัวที่อธิบายว่า ครอบครัวย่อมมีผลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว⁽²²⁾ และสอดคล้องการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในครอบครัวและเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต⁽²³⁾ ซึ่งเป็นสื่อที่นักเรียนมัธยมศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ทั้งนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ การร่วมมือแก้ไขปัญหอย่างจริงจังของผู้ผลิตสื่อ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และสังคมในการร่วมมือกันช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อ การเข้าถึงสื่อของเด็กและเยาวชน⁽¹³⁾ ความร่วมมือของครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนและสังคมยังช่วยในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวและชุมชน อีกทั้งยังสามารถนำประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตมาใช้ในด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ ทั้งนี้อินเทอร์เน็ตและสื่อต่างๆ เป็นเพียงช่องทางสื่อสารช่องทางหนึ่งที่มีความหลากหลาย จึงมีทั้งสื่อที่ช่วยพัฒนาหรือสื่อที่เสริมสร้างความรุนแรงปะปนกันไป จะเห็นได้ว่าสื่อไม่ได้ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถใช้เพื่อฝึกทักษะทางสมองและทักษะทางความคิดได้ด้วย ดังนั้น ครอบครัว ชุมชนจึงจำเป็นต้องมีแนวทางเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้สื่อและการเข้าถึงสื่อได้อย่างเหมาะสม มีการควบคุมด้านการผลิตสื่อ ด้านสิ่งเร้าของสื่อ ส่งเสริมด้านการรับรู้และการเรียนรู้ ส่งเสริมการรู้จักคิดวิเคราะห์ในการรับสื่อของเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม จะเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาทางพฤติกรรม และส่งเสริมทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรอิสระที่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลเนื้อหา ภาพ และเสียงของสื่อ และร่วมประเมินคุณภาพของสื่อด้วยวิธีการเก็บข้อมูลย้อน

กลับทันทีหลังการนำเสนอสื่อที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตสื่อเพื่อเด็กในมิติวัฒนธรรมและจริยธรรม

2. การส่งเสริมด้านการรับรู้ การเรียนรู้ และการรู้จักคิดวิเคราะห์ของเด็กในสถานศึกษาในด้านการรู้เท่าทันสื่อ อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การสอดแทรกเนื้อหาในการเรียน มีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. เข็มพร วิรุณจพันธ์. สื่อดีที่สถาบันเด็กและเยาวชนเร่งสร้าง. ใน: ชัชฌิมา ตั้งพรพิพัฒน์, ณัฐพรรณ แยมไชย, บรรณาธิการ. คู่มือผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร. สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน; 2557. หน้า 13-15.
2. วิโรจน์ อารีย์กุล. การดูแลสุขภาพและการให้คำแนะนำวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977); 2554.
3. ชมรมจิตแพทย์และวัยรุ่นแห่งประเทศไทย. คู่มือการเลี้ยงลูกตอนวัยรุ่น [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 30 เม.ย. 2562]. แหล่งข้อมูล: <http://www.rcpsycht.org/cap/book04.php>
4. Klapper J. Reinforcement theory. New York: John Wiley and Sons Inc; 2010.
5. Morgan M. Cultivation analysis and media effects. In: The SAGE handbook of media processes and effects. London. SAGE Publications Inc; 2009.
6. ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต. พฤติกรรมของวัยรุ่นไทย ณ วันนี้ [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 25 มิ.ย. 2562]. แหล่งข้อมูล: <https://www.ryt9.com/s/sdp/2600399>
7. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. สถิติคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิดประจำปี 2556 [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 25 มิ.ย. 2562]. แหล่งข้อมูล:file:///C:/Users/ASUS/Downloads/7offense_56_year.pdf
8. Bloom BS, Englehart MD, Furst EJ, Hill WH, Krathwohl D. Taxonomy of educational objectives, Handbook I: cognitive domain. New York: Longman; 1956.
9. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. วิเคราะห์เด็กและเยาวชน.

- กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก; 2558.
10. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement* 1970;30(3):607-10.
11. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2557 [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 25 มิ.ย. 2562]. แหล่งข้อมูล: <https://www.slideshare.net/Yakuzaaze-ro/2557-37727346>
12. ดีแทคและเทเลนอร์กรุ๊ป. ผลสำรวจการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 20 ก.ย.2560]. แหล่งข้อมูล: <https://www.dtac.co.th/pressroom/news/safe-internet.html>.
13. ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน. *วารสารพยาบาลทหารบก* 2557;15(2): 173-78.
14. Browne KD, Hamilton-Giachritsis C. The influence of violent media on children and adolescents: a public health approach. *Lancet* 2005;365:702-10.
15. อภิรพี เศรษฐวิวัฒน์ ตันเจริญวงศ์, ศรีรัฐ ภัคดิตรณชิต, ญาณวุฒิ เศวตดิติกุล. พฤติกรรมการใช้หน้าจอของเด็กไทยวัย 0-3 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ-นวัตกรรมสื่อสารสังคม* 2561;6(2):60-9.
16. ประวิทย์ ลี่สถาพรพงศา. ภัยเงียบยุค 4.0 เมื่อเราเลี้ยงลูกด้วยหน้าจอ [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 20 มิ.ย. 2562]. แหล่งข้อมูล: <https://prachatai.com/journal/2017/09/73154>
17. จิราพร เพชรดำ, ไพบุลย์ แยมกสิกร. ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก. *นครนายก: สำนักงาน-วัฒนธรรมจังหวัดนครนายก*; 2554.
18. Klapper, JT. *The effect of mass communication*. New York: Free Press; 1960.
19. Gerbner, G, Gross L, Morgan M, Signorielli N. The 'mainstreaming' of America: violence profile. *Journal of Communication* 1980;11(30):10-27.
20. ภัทรวดี แก้วเทศ. ความคิดเห็นต่อความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา เนื้อหาความรุนแรงบนสื่อออนไลน์. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์; 2558. 105 หน้า
21. สิริภิญญา อินทรประเสริฐ. อิทธิพลของสื่อที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต; 2556.
22. Duvall EM. *Family development*. 3rd ed. Philadelphia & New York: JB Lippincott; 1967.
23. วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง, อรพินทร์ ชูชม, ผจงจิต อินท-สุวรรณ, นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์* 2554;17(2): 103-20.

Abstract: Influence of Media on Violent Behavior of Child and Youth in Chiangmai Province

Tasanamin Ratchatathanarat, D.P.A.*; Neeranuch Wongcharoen, Ph.D.**

** Research and Development Center of Security the Coast in Gulf and Andaman of Thailand;*

*** Pong Hospital, Phayao Province, Thailand*

Journal of Health Science 2021;30(2):199-210.

The objectives of this study were to investigate the current situation and the influence of media on violent behavior of child and youth. The samples divided into 2 groups: (1) 400 children and youth in Chiangmai Province and (2) 20 children and youth who committed crimes and were detained, and 20 academicians and policy makers of juvenile observation and protection. The research instruments included questionnaire and semi-structured in-depth interview. Data were analyzed by using descriptive statistics, path analysis and content analysis. The findings of this research study revealed that movies, television and internet were the most accessible; and visual and content of media were the factors highly associated with violent behaviors of child and youth. The media, the stimuli of the media, media perception and media learning had statistically significant direct and indirect effects on violent behavior of child and youth ($p < 0.01$). These findings indicated that media perception and media learning should be promoted among child and youth in school; and regular monitoring and evaluation were recommended.

Keywords: media influence; violent behavior; child and youth